

SELITYS 8-TUNTISTA TYÖPÄIVÄÄ KOSKEVAN LAIN TÄRKEIMPIEN PERUSTEIDEN LUONNOKSEEN

II *

Tässä selityksen toisessa osassa aiomme tarkastella III Duumalle esitettävän 8-tuntista työpäivää koskevan sosialidemokraattisen lakiehdotuksen *tyyppiä* ja niitä *motiiveja*, jotka selittävät tämän lakiehdotuksen *peruspiirteitä*.

Se alkuperäinen luonnos, joka sosialidemokraattisella duumaryhmällä oli ja joka tuotiin alavaliokuntaamme, olisi voitu ottaa pohjaksi, mutta se kaipasi eräitä muutoksia.

III Duumaan esitettävien sosialidemokraattisten lakiehdotusten perustarkoituksena pitää olla sosialidemokraattisen ohjelman ja taktiikan *propagointi* ja *agitoiminen*. Kaikki toiveet III Duuman „*reformaattoruuteen*” nähden olisivat suorastaan naurettavia ja vieläpä uhkaisivat kokonaan vääristellä sosialidemokraattisen vallankumouksellisen taktiikan luonteen, muuttaa sen opportunistisen, liberaalisen sosiaalireformaattoruuden taktiikaksi. Sanomattakin on selvää, että tuollainen sosialidemokraattisen duumataktiikan vääristely olisi kerta kaikkiaan ja jyrkästi ristiriidassa puolueemme kaikkia velvoittavien päätösten kanssa, nimittäin VSDTP:n Lontoon edustajakokouksen päätöslauselmien sekä marraskuussa 1907 ja joulukuussa 1908 pidettyjen Yleisvenäläisten puoluekonferenssien tekemien ja Keskuskomitean vahvistamien päätöslauselmien kanssa.

Jotta sosialidemokraattisen duumaryhmän esittämät lakiehdotukset vastaisivat tarkoitustaan, ovat tarpeen seuraavat ehdot:

* Selityksen ensimmäisessä osassa eli ensimmäisessä luvussa tulee olla yleis-tajuinen ja mahdollisimman agitatorisesti kirjoitettu selitys 8-tuntista työpäivää puoltavista näkökohdista yleensä, työn tuottavuuden kannalta, proletariaatin terveydellisten ja kulttuurillisten etujen, yleensä sen vapaustaistelun etujen kannalta.

(1) lakiehdotusten pitää mahdollisimman selvässä ja täsmällisessä muodossa esittää erinäisiä sosialidemokratian vaatimuksia, jotka kuuluvat puolueemme minimiohjelmaan tai välttämättä juontuvat tästä ohjelmasta;

(2) lakiehdotuksia ei missään tapauksessa pidä ahtaa täyteen juridisia yksityisseikkoja; niissä pitää olla esitettävien lakien *tärkeimmät perusajatuks*et eikä seikkaperäisesti laadittuja lakitekstejä kaikkine yksityiskohtineen;

(3) lakiehdotusten ei pidä ylenmäärin eristää sosiaalisen reformin ja demokraattisten uudistusten eri aloja toisistaan, kuten saattaisi tuntua tarpeelliselta suppean juridiselta, hallinnolliselta tahi „puhtaasti parlamentaariselta” näkökannalta; päinvastoin, ajaessaan takaa sosialidemokraattisen propagandan ja agitaation tarkoitusperiä lakiehdotusten pitää antaa työväenluokalle mahdollisimman selvä käsitys siitä *välttämättömästä yhteydestä*, joka on tehdas- (ja yleensä sosiaalisilla) reformeilla *demokraattisiin* poliittisiin uudistuksiin, joiden puuttuessa kaikki, millaiset tahansa stolypinilaisen itsevaltiuden „reformit” tulevat kiertämättömästi „zubatovilaisesti” vääristellyiksi ja kokonaan muuttuvat kuolleeksi kirjaimiksi. On itsestään selvää, ettei tähän taloudellisten reformien ja politiikan välisen yhteyden toteamiseen pidä pyrkiä siten, että jokaiseen lakiehdotukseen liitetään johdonmukaisen demokratian vaatimukset kokonaisuudessaan, vaan siten, että esitetään kutakin erillistä reformia vastaavat demokraattiset ja erikoisesti proletaaris-demokraattiset laitokset, joiden toteutumattomuutta ilman radikaalisia poliittisia uudistuksia on korostettava lakiehdotukseen liitettyssä selityksessä;

(4) koska legaalisen sosialidemokraattisen propagandan ja agitaation harjoittaminen joukkojen keskuudessa on nykyoloissa äärettömän vaikeaa, on lakiehdotukset laadittava siten, että niin lakiehdotus erikseen kuin myös sen selitys erikseen otettuna *voisi saavuttaa tarkoituksensa* jouutuessaan joukkoihin (joko ei-sosialidemokraattisissa lehdissä painatettuna tahi erillisissä lakiehdotuksen tekstin sisältävissä lentolehtisissä levitettynä j.n.e.), t.s. että työläiset kadulla, kehittymättömät työläiset voisivat lukea ne ja että niistä olisi hyötyä heidän luokkatietoisuutensa kehittämisessä; näitä tarkoitusperiä silmälläpitäen lakiehdotusten *koko* rakenteen pitää uhkia proletaarisen epäluottamuksen henkeä liikeyrittäjiä ja valtiota kohtaan, tuota elintä koh-

taan, joka palvelee liikeyrittäjiä: toisin sanoen luokkataisteluhengen pitää olla punaisena lankana koko lakiehdotuksen rakennelmassa, sen pitää juontua erillisten päätelmien summasta;

vihdoin, (5) Venäjän nykyoloissa, t.s. kun ei ole sosialidemokraattista lehdistöä eikä sosialidemokraattisia kokouksia, pitää lakiehdotusten antaa kyllin *konkreettinen* käsitys sosialidemokraattien vaatimasta uudistuksesta rajoittumatta pelkkään periaatteen *julistamiseen*; kadun työläinen, valitumaton työläinen pitää saada kiinnostumaan sosialidemokraattiseen lakiehdotukseen, hänet pitää saada innostumaan uudistuksen konkreettiseen kuvaan, jotta hän voisi sitten siirtyä tuosta erilliskuvasta yleiseen sosialidemokraattiseen maailmankatsomukseen.

Näihin peruslähtökohtiin nojautuen on todettava, että se lakiehdotustyyppi, jonka 8-tuntista työpäivää koskevan alkuperäisen lakiehdotuksen laatija on valinnut, *vastaa* Venäjän oloja *paremmin* kuin esimerkiksi ne lakiehdotukset työpäivän lyhentämisestä, joita ranskalaiset ja saksalaiset sosialistit ovat esittäneet parlamenteilleen. Esimerkiksi se lakiehdotus 8 tunnin työpäivästä, jonka Jules Guesde esitti toukokuun 22 p:nä 1894 Ranskan edustajakamarille, sisältää kaksi pykälää: ensimmäinen kieltää tekemästä työtä enempää kuin 8 tuntia vuorokaudessa ja enempää kuin 6 päivää viikossa; toinen pykälä sallii työn teon useammassa vuorossa siten, ettei työtuntien määrä viikossa nouse yli 48:n*. Saksalainen sosialidemokraattinen lakiehdotus vuodelta 1890 sisältää 14 riviä ja ehdottaa 10 tunnin työpäivää viipymättä, 9 tunnin työpäivää tammikuun 1 päivästä 1894 ja 8 tunnin työpäivää tammikuun 1 päivästä 1898. Vuosien 1900—1902 valtiopäivillä saksalaiset sosialidemokraatit esittivät vieläkin lyhyemmän ehdotuksen työpäivän rajoittamisesta heti 10 tuntiin vuorokaudessa ja myöhemmin — erikseen määrättävästä määrääjasta lähtien — 8 tuntiin vuorokaudessa**.

Luonnollisesti tuollaiset lakiehdotukset ovat sosialidemokraattiselta näkökannalta ainakin kymmenen kertaa

* Jules Guesde. „Le Problème et la solution; les huit heures à la chambre”. Lille. S.d. („Probleema ja sen ratkaisu; kahdeksan tunnin työpäivä edustajakamarissa”. Lille. Toim.).

** M. Schippel. „S.-d. Reichstagshandbuch”. Bri., 1902, SS. 882 und 886 („Sosialidemokraattinen valtiopäiväkysymysten käsikirja”. Berliini, 1902, ss. 882 ja 886. Toim.).

järkiperäisempiä kuin yritykset „mukautua” siihen, minkä taantumukselliset tai porvarilliset hallitukset *voivat toteuttaa*. Mutta kun Ranskassa ja Saksassa, missä vallitsee paino- ja kokoontumisvapaus, on riittävää tehdä lakiehdotuksesta pelkkä *periaatteen julistus*, niin meillä Venäjällä on nykyään välttämätöntä lisätä vielä *itse* lakiehdotukseen *konkreettista agitaatioaineistoa*.

Sen vuoksi me pidämme tarkoituksenmukaisempana sitä *tyyppiä*, jonka alkuperäisen luonnoksen laatija on valinnut. mutta tuohon luonnokseen on tehtävä eräitä korjauksia, sillä laatija on muutamissa tapauksissa tehnyt mielestämme peräti pahan ja äärettömän vaarallisen virheen, nimittäin: ilman mitään tarvetta hän pienentää meidän minimiohjelmamme vaatimuksia (esimerkiksi esittämällä joka viikoksi 36 tunnin levon 42 tunnin asemesta sekä vaikenemalla siitä, että yötyön sallimiseen tarvitaan työväenjärjestöjen suostumus). Eräissä tapauksissa luonnoksen laatija ikään kuin yrittää mukautua lakiehdotuksensa „toteutettavuuteen” jättäen esimerkiksi poikkeuspyynnöt *ministerin* ratkaistaviksi (jolloin asia on esitettävä lakiasäätäviin laitoksiin) ja mainitsematta kertaakaan työläisten ammatillisten järjestöjen osuudesta 8 tunnin työpäivää koskevan lain täytäntöönpanossa.

Alavaliokuntamme esittämä lakiehdotus tekee alkuperäiseen luonnokseen eräitä korjauksia mainittuun suuntaan. Erityisesti pysähdymme alkuperäisen luonnoksen seuraavien muutosten perusteluun.

Mitä siihen tulee, minkälaisiin liikeyrityksiin lakiehdotusta voidaan soveltaa, niin on laajennettava lain soveltamisalaa ottamalla siihen kaikki teollisuuden, kaupan ja liikenteen alat, kaikenlaiset virastot (aina valtionvirastoja myöten: posti y.m.s.) sekä kotityö. Duumalle esitettävässä selityksessä sosialidemokraattien on erikoisesti korostettava tämän laajentamisen välttämättömyyttä ja että kaikki rajat ja jaot (tässä kysymyksessä) tehdas-, kauppa-, liike-, liikenne- y.m. alojen proletariaatin väliltä on hävitettävä.

Saattaa herätä kysymys maataloudesta, koska minimiohjelmassamme on vaatimus 8 tunnin työpäivästä „kaikille palkkatyöläisille”. Mutta meidän mielestämme Venäjän sosialidemokraattien tuskin lienee sopivaa tehdä *tällä hetkellä* aloitetta 8 tunnin työpäivästä maataloudessa. On parempi tehdä selityskirjelmässä sellainen varaus, että

puolue jättää itselleen oikeuden esittää myöhemmin lakiehdotuksen sekä maatalouden että palvelusväen suhteen j.n.e.

Edelleen. Kaikissa niissä tapauksissa, kun lakiehdotuksessa puhutaan laista poikkeamisten sallittavuudesta, me olemme lisänneet vaatimuksen, että kuhunkin poikkeukseen pitää olla työläisten ammattiliiton suostumus. Se on välttämätöntä voidaksemme osoittaa työläisille selvästi, että työpäivän todellista lyhentämistä ei saada aikaan ilman työväenjärjestöjen omatoimisuutta.

Sitten on pysähdyttävä kysymykseen 8-tuntisen työpäivän voimaansaattamisen *asteittaisuudesta*. Alkuperäisen luonnoksen laatija ei mainitse siitä sanallakaan, vaan rajoittuu pelkkään 8-tuntisen työpäivän vaatimukseen, kuten J. Guesde'in luonnoksessa. Meidän luonnoksemme päinvastoin lähentelee Parvusin mallia* ja Saksan sosialidemokraattisen valtiopäiväryhmän luonnosta säätäessään 8-tuntisen työpäivän *asteittaisen* käytäntöönottamisen (10 tunnin työpäivä viipymättä, s.o. 3 kuukauden kuluttua lain voimaantulopäivästä, ja lyhentäminen tunnilla vuodessa). Molempien luonnosten välinen ero ei tietenkään ole kovinkaan oleellinen. Mutta kun Venäjän teollisuus on teknillisesti äärettömän takapajuista, kun Venäjän proletariaatti on tavattoman heikosti järjestynyttä, kun on suunnattoman paljon sellaista työläisväestöä (kotiteollisuudenharjoittajia y.m.s.), joka ei vielä ole osallistunut mihinkään suureen kampanjaan työpäivän lyhentämisen hyväksi, niin näissä oloissa on tarkoituksenmukaisempaa vastata *heti, itse* lakiehdotuksessa siihen kiertämättömään vastaväitteeseen, että jyrkkä siirtyminen ei ole mahdollista, että sillä tavalla siirryttäessä työläisten palkat alenevat j.n.e.** Asteittaisuuden säätäminen 8-tuntisen työpäivän käytäntöönottamisessa (saksalaiset venyttivät sen käytäntöönottamista 8 vuoteen; Parvus — 4 vuoteen; me ehdotamme 2 vuotta) antaa heti

* Parvus. „Die Handelskrisis und die Gewerkschaften. Nebst Anhang: Gesetzentwurf über den achtstündigen Normalarbeitstag“. München, 1901 („Kauppakriisi ja ammattiliitot. Liite: Lakiehdotus kahdeksantuntisesta normaalityöpäivästä“). München, 1901. Toim.).

** Kahdeksantuntisen työpäivän *asteittaista* voimaansaattamista koskevasta kysymyksestä Parvus sanoo mielestämme aivan oikein, että tämä asteittaisuus hänen lakiehdotuksessaan ei johdu „pyrkimyksestä mukautua liikeyrityksiin, vaan pyrkimyksestä mukautua työläisiin. Meidän on noudatettava ammattiliittojen taktikkaa: ne vievät läpi työpäivän lyhentämistä tavattoman hitaasti, sillä ne tietävät hyvin, että sillä tavalla voidaan helpoimmin vastustaa *työpalkan alentamista*“ (kursivointi) Parvusin, siteerattu kirjanen, ss. 62—63).

vastauksen tuohon vastaväitteeseen: työnteko yli 10 tuntia vuorokaudessa on ehdottomasti epätarkoituksenmukaista taloudelliselta kannalta ja sallimatonta terveydellisessä ja kulttuurillisessa mielessä. Vuoden määräaika työpäivän lyhentämiseen yhdellä tunnilla taas on täysin riittävä siihen, että teknillisesti takapajuiset liikeyritykset voisivat kohentua ja uudistua, että työläiset voisivat siirtyä uuteen järjestykseen ilman huomattavaa erotusta työn tuottavuudessa.

Kahdeksantuntisen työpäivän käytäntöönottamisen asteittaisuutta ei ole säädettävä sitä varten, että luonnos tulisi „mukautetuksi” kapitalistien tai hallituksen mittapuun mukaan (siitä ei voi olla puhuttakaan, ja jos tuollaisia ajatuksia syntyisi, niin me tietenkin katsoisimme paremmaksi heittää pois koko maininta asteittaisuudesta), vaan sitä varten, että kaikille, jokaiselle tulisi osoitetuksi havainnollisesti sosialidemokratian ohjelman teknillinen, kulttuurillinen ja taloudellinen toteutettavuus jopa eräässä kaikkein takapajuisimmistakin maista.

Vakavana vastaväitteenä sitä vastaan, että *Venäjän* sosialidemokratian lakiehdotuksen mukaan 8-tuntinen työpäivä otetaan käytäntöön asteittaisesti, olisi se, että siten ikään kuin desavuoitaisiin, vaikkapa vain välillisestikin, vuoden 1905 vallankumoukselliset työväen edustajain Neuvostot, jotka ajoivat läpi 8-tuntisen työpäivän *viipymätöntä* käytäntöönottamista. Tätä vastaväitettä me pidämme vakavana, sillä työväen edustajain Neuvostojen vähäisinkin desavuoiminen *tässä suhteessa* olisi suorastaan luopuruutta tai ainakin kannatuksen antamista luopureille ja vastavallankumouksellisille liberaaleille, jotka ovat niittäneet mainetta tuollaisella desavuoinnilla.

Siksi olemmekin sitä mieltä, että *joka tapauksessa*, riippumatta siitä, tullaanko asteittaisuus liittämään sosialidemokraattisen duumaryhmän lakiehdotukseen vai ei,— *joka tapauksessa* on ehdottoman välttämätöntä, että *niin* Duumalle jätettävässä selityskirjelmässä *kuin myös* sosialidemokraattisen edustajan duumapuheessa tulisi aivan selvästi esiin ajatus, joka ehdottomasti sulkee pois vähäisimmänkin desavuoinnin ja ehdottomasti *sisältää* meidän tunnustuksemme siitä, että työväen edustajain Neuvostojen teot olivat periaatteellisesti oikeita, täysin laillisia ja välttämättömiä.

„Sosialidemokratia” — osapuilleen tällaisen pitäisi sosialidemokratian edustajien lausunnon tai heidän selityskirjelmänsä olla — „ei missään tapauksessa luovu 8-tuntisen työpäivän *viipymättömästä* käytäntöönottamisesta; päinvastoin, *tietyissä* historiallisissa oloissa, kun taistelu kärjistyy, kun joukkoliikkeen energia ja aloitteellisuus ovat korkealla, kun vanhan ja uuden yhteiskunnan yhteentörmäys saa kärkevät muodot, kun menestyksen saavuttamiseksi työväenluokan taistelussa esimerkiksi keskiaikaisuutta vastaan *ei saa millään muotoa* pysähtyä minkään edessä, — sanalla sanoen vuoden 1905 marraskuun oloja muistuttavissa oloissa sosialidemokratia pitää 8-tuntisen työpäivän *viipymättömyyden* käytäntöönottamista *välttämättömänä* eikä ainoastaan laillisena. Ottaessaan tällä kertaa lakiehdotukseensa 8-tuntisen työpäivän asteittaisen käytäntöönottamisen sosialidemokratia haluaa siten vain osoittaa, että VSDTP:n ohjelmavaatimusten toteuttaminen on täysin mahdollista kaikkein huonoimmissakin historiallisissa oloissa, jopa silloinkin, kun taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurillisen kehityksen vauhti on pienimmillään”.

Toistamme: *tämänluontoista* sosialidemokraattien lausuntoa Duumassa ja heidän selityskirjelmässään lakiehdotukseen 8-tuntisesta työpäivästä me pidämme *ehdottomasti* ja joka tapauksessa *välttämättömänä*, mutta kysymystä siitä, onko 8-tuntisen työpäivän käytäntöönottamisen asteittäisyys otettava itse lakiehdotukseen, pidämme suhteellisesti vähemmän tärkeänä.—

Muut alkuperäiseen lakiehdotukseen tekemämme muutokset koskevat yksityiskohtia eivätkä kaipaa erikoisia kommentaareja.

Kirjoitettu syksyllä 1909

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehdessä „Proletarskaja
Revoljutsija” № 4 (27)*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*